РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 3-го мая 1917. Ч. 51. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, May 3, 1917. No. 51.

АНҐЛІЯ БЕЗСИЛЬНА СУПРОТИ ПІДВОДНИХ ЛОДОК.

В червни мають відійти перші американські війска до Франції.

Росія бажає загального мира, але не думає заключати мира окремого.

ЖОВНІРАМ В РОСІЙСЬКІЙ АРМІЇ ПРИЗНАНО ШИРОКУ СВОБОДУ.

НА МОРИ:

АНҐЛІЙСЬКА ФЛЬОТА БЕЗСИЛЬНА СУПРОТИ ПІДВОДНИХ ЛОДОК.

ЛОНДОН, 30. цьвітня. — **Невдоволенє серед анґлійського народа проти адміралїції зростає з кождим днем.** В палатї послів критиковано в острих словах адміралїцію за те, що вона доси не найшла способів до успішного поборюваня підводних лодок та що закриває перед загалом дійсний стан втрат в кораблях.

„Німецька підводна фльота зростає, а рівночасно зовсім природно збільшаєть ся також і її діяльність" — заявив секретар маринарки, сер Едвард Карсон. — **В каналї наші втрати в останнім місяци були меньші ніж в попередних. Однак мушу сказати, що за те втрати в области бльокади значно зросли".**

На питанє, длячого адміралїція не подає числа підводних лодок, які знищено, відповів секретар маринарки, що правительство не думає змінювати своєї дотеперішної політики.

Ціла анґлійська преса під проводом часописий лорда Норткліфа розпочала боротьбу проти адміралїції і домагаєть ся або її основної реорґанізації або безпроволочної енерґічної акції анґлійської фльоти.

Часописи обурюють ся, що анґлійська фльота стоїть безсильна супроти підводних лодок, що вона не є в силї запобігти постійним нападам німецьких кораблів на побережа Анґлії та що вона навіть не робила зусиль, аби знищити німецьку фльоту і пристани, які становлять підставу для німецьких підводних лодок.

Найбільше негодують часописи з приводу затаюваня правдивих звітів щодо втрат в кораблях. Вони закидають впрост адміралїції, що вона сьвідомо таїть і подає неправдиві звіти, щоби закрити перед народом величезну небезпеку, яка грозить зі сторони підводних лодок і викликати настрій фальшивої певности.

Адмірал лорд Бересфорд у своїм артикулї, поміщенім в „Таймс", домагаєть ся, щоби остаточно розкрити цілу правду про втрати кораблів.

„Тижневі звіти адміралїції про діяльність підводних лодок, — пише лорд Бересдорф — **є неповні і баламутні, коли не зовсїм фальшиві. Народови треба сказати всю правду. Викрут адміралїції, що оголошуванє обширних і точних звітів може принести ворогови користь, є зовсїм сьмішний. Німці дуже добре знають, кілько кораблів вони затопили. В дійсности таїть ся втрати перед нашим народом і в сей спосіб заохочуєть ся його, щоби він дальше провадив розкішне житє, підчас коли нам за кілька місяців грозить марево голоду".**

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЗОРУЖЕНИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАТОПЛЕНИЙ.

ЛОНДОН, 30. цьвітня. — **Перший американський зоружений корабель „Ванюум", упав жертвою підводних лодок.**

Корабель торпедований недалеко північного побережа Ірляндії.

Одного офіцира і 17 моряків виратувано. 31 осіб доси бракує. Припускають, що вони згинули.

(Корабель „Вакюум" числив около 2.500 тон і був власностию товариства „Вакюум Ойл Компани").

Анґлійський транспортовий корабель „Баларат" (11,120 тон) затоплений.

ЛОНДОН, 1. мая. — **Великий анґлійський корабель „Баларат", який з транспортом війска находив ся в дорозі з Австралії до Анґлії, впав жертвою підводної лодки. Після донесеня адміралїції всіх жовнірів і залогу виратувано.**

(„Баларат" числив 11,120 тон).

В останнім тижни затоплено 23 норвеських кораблів на 36.000 тон.

ЛОНДОН, 1. мая. — **Телеґрама з Крістіянії доносить, що в протягу останного тижня підводні лодки затопили 23 норвеських кораблів на 36.000 тон.**

Норвеські корабельні компанії наміряють розпочати будову нових кораблів з бетону. Подібні кораблї уживають вже від довшого часу в Швеції, але лише до прибережної плавби.

В РОСІЇ.

РОСІЯ БАЖАЄ МИРА ЗАГАЛЬНОГО, АЛЕ НЕ ОКРЕМОГО.

ПЕТРОГРАД, 30. цьвітня. — **Президент російського кабінету, кн. Львов, повторив нинї запевнене, що Росія не заключить окремого мира, але позістане вірна союзникам. Однак кн. Львов заявив, що російський нарід бажає мира і що не має тих воєнних цілий, які поставив був старий режім.**

Заява кн. Львова звучить:

„В Росії дотепер ще ніхто не говорив про заключене мира з центральними державами. Навіть між радикальними соціялїстичними провідниками нема ніодного, котрий би такий мир пропонував. Поодинокі голоси, які від часу до часу дають ся чути, не треба за границею розуміти, що ми хочемо безпроволочного мира. Росія позістане вірною своїм союзникам і лише спільно з ними буде поступати".

РОСІЙСЬКА АРМІЯ ДОМАГАЄТЬ СЯ РОЗДІЛУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПОСІЛОСТИЙ.

НЮ ЙОРК, 30. цьвітня. — **Жидівська часопись „Форвертс" одержала від свого петроградського кореспондента телеграму, яка доносить, що воєнна рада російських війск ухвалила знести приватну земельну власність і поділити її поміж селян.**

Телеґрама звучить:

„Конґрес армії на боевім фронті, який відбуваєть ся під теперішну пору в Мінску, візвав провізоричне правительство знести зовсім приватну земельну власність і поділити землю між селяньске населене.

„Дня 1. мая відбудеть ся в Петроґраді староросійський конґрес всіх хліборобських орґанізацій з цілої держави. Вся Росія ожидає з великим напруженем ухвал сього конґресу, бо вони будуть мати великий вплив на становище селян супроти провізоричного правительства і на перебіг і розвій дальшої революції.

„Болгарська соціял-демократична партія прислала телеґраму зі желанями раді робітників і жовнірів".

Карність в руках жовнірів.

ПЕТРОГРАД, 30. цьвітня. — Міністер війни, Гучков, видав нинї розказ, віддаючи удержанє карности в руки самих жовнірів.

На підставі сього розказу в кождім корпусї, полку і компанії має бути вибрана окрема комісія, яка має чувати над карностию. Така комісія має вести нагляд над средствами поживи, видавати зарядженя проти надуживаня власти офіцирами, полагоджувати спори між жовнірами а офіцирами і поробити приготовленя до вибору делеґатів на конституційні збори, які мають рішити про будучність Росії.

Реорґанізація російської армії.

ПЕТРОГРАД, 30. цьвітня. — Головний заряд ради робітників і жовнірів порішив нинї з огляду на потребу утвореня нових відділів для армії, яка оперує проти війск центральних держав, **вислати на боевий фронт військову залогу з Петроґраду,** яку провізоричне правительство задержало було в цїли здушеня евентуальної проти-революції.

В Петроґраді основано союз офіцирів сухопутних війск і маринарки. Він має бути помічний головній військовій управі при орґанізованю армії на нових підставах.

Свобода в російській армії.

ПЕТРОГРАД, 30. цьвітня. — Вечером перед днем 1. мая міністер війни, Гучков, видав розпоряджене, яким зніс останні обмеженя в російській армії. Се розпоряджене видав Гучков за порадою простих жовнірів.

Розказ міністра війни обіймає отсї постанови:

Всіх російських жовнірів признаєть ся горожанами російської держави.

Повна свобода віроісповіданя.

Свобода слова.

Жовнїра не вільно змушувати брати участи в богослуженях.

Листи жовнірів, писані з боевого фронту, не улягають цензурі.

Всї листи, писані до жовнірів, не виключаючи летучих листків, мають бути їм доручені.

На питаня офіцирів жовніри мають відповідати „так" або „ні", не додаючи титулів.

Жовнїр не є обовязаний здоровити своїх офіцирів. Жовнїр мусить однак станути „позір", коли офіцир дасть такий приказ. Тілесні кари є зовсїм заборонені.

Дальші жаданя російських жовнірів.

ПЕТРОГРАД, 1. мая. — **На конґресї делеґатів жовнірів порішено признати жовнірам в касарнях і поза службою повну свободу, включаючи право ношеня цивільної одїжи.** Знесено також зовсїм звичай здоровленя офіцирів і уживанє жовнірів яко офіцирських слуг.

Ґенерал Ґурко, командант російської армії, був при кінци засїданя конґресу і висказав свою радість з приводу успішного переведеня нарад. Ґен. Ґурко візвав делеґатів, щоби доложили праці і всіх старань, аби охоронити Росію від ворожого ярма.

Підчас демонстрацій кидано бомби і вбито ґенерала.

ПЕТРОГРАД, 1. мая. — **Вчера прийшло на улицях міста до поважнійших заворушень. В деяких місцях кидано бомби.**

Ґенерал-майора Кашталїнського вбито.

Головний комітет ради робітників і жовнірів видав відозву отсього змісту:

„Вчера лучило ся богато пожалуваня гідних випадків в столиці. Незвісний молодий чоловік убив ґенерала Кашталїнського. На громаду політичних демонстрантів стріляно і кидано бомби.

„Кілька осіб, які представили себе членами головного комітету, арештували властителя дібр, Лодижинського.

„Лише божевільні або вороги народної свободи можуть спромогти ся на огидні вчинки, які приносять неславу російській революції. Головний комітет пятнує як найострійше таке поступованє і взиває всїх горожан, щоби старали ся запобігти поновним насильствам, які мають на цїли викликати анархію і ослабленє сил революції."

ЦАР МАЄ ЙТИ НА ВИГНАНЄ.

ВАШИНҐТОН, 1. мая. — **Урядові донесеня подають, що провізоричне правительство рішило засудити царя і його родину на вигнанє.**

Щодо місця вигнаня справи ще не порішено. В кождім случаю Анґлія згодила ся дати захист цареви і його родині. Панує переконанє, що перебуваючи в Анґлії, цар був би досить далеко віддалений, щоби не мати впливу на відносини в Росії.

—o—

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

6.000 УБИТИХ І 1.000 ПОЛОНЕНИХ АНҐЛІЙЦІВ В ОДНІМ ДНИ.

БЕРЛІН, 30. цьвітня. — Урядовий рапорт німецького ґенерального штабу звучить:

„По невдачнім наступі в суботу розпочали Анґлійці лише місцеві напади коло Оппи і на дорозі з Аррас до Дуе. По чотирох безуспішних нападах Анґлійці вичерпали свої сили і село позістало в руках німецьких війск.

„Після осторожної оцінки втрати Анґлійців підчас битви в суботу виносили поверх 6.000 в убитих, яких начислено перед нашими становищами. Поверх 1.000 Анґлійців взято в полон. Воєнна добича складаєть ся з 40 машинових крісів. Також знищено 10 тенкс (опанцирених самоходів).

„На прочім боевім фронтї відбуваєть ся сильна перестрілка артилерії".

Анґлійці полонили від початку наступу 20.000 Німців.

ЛОНДОН, 1. мая. — **З головної анґлійської кватири доносять, що від початку наступу Анґлійці полонили 19.343 Німців, між тими 393 офіцирів. Воєнна добича складаєть ся з 257 гармат, 227 метавок і 470 машинових крісів.**

НІМЕЦЬКИЙ ЛЕТУН, РІХТГОФЕН, ЗІСТРІЛИВ 52-ГИЙ З РЯДУ ЛІТАК.

БЕРЛІН, 30. цьвітня. — Урядовий рапорт звучить:

„В суботу втратив неприятель на західнім фронті 11 літаків, в неділю 23 літаків і 3 бальони.

„Летун Ріхтгофен зістріляв вчера 48, 49, 50, 51 і 52-гий з ряду літак.

„Поручник Вольф, який належить до ескадри Ріхтгофена, зістрілив вчера також 5 літаків, осягаючи тим 26-тий з ряду літак".

—o—

В ЧЕРВНИ МАЮТЬ ВІДІЙТИ ПЕРШІ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА ДО ФРАНЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 1. мая. — Президент Вілсон і кабінет відбули нинї коротке засїданє, на якім обговорювано справу висилки американських війск до Франції.

Хоч не оголошено жадного урядового звіту про вислїд засїданя, то в адміністраційних кругах панує переконанє, що в найблизшім часї, не пізнійше ніж в червни, відійдуть перші американські війска на европейский терен війни.

Американський ґенеральний штаб противить ся висиланю до Европи невправленої армії. Однак адміністрація, як надіють ся, найде спосіб, щоби переконати ґенеральний штаб про конечність скорого висланя американських війск з огляду на його велике значінє моральне.

Заходить лише одна трудність, а іменно зі самим транспортованем війска. Через висилку війск мусить ся цілковито здержати висилку воєнних матеріялів і поживи.

Перший корпус, призначений до Европи, буде складати ся правдоподібно в части з правильного війска в части з міліції нюйорського стейту.

ЖОНАТІ БУДУТЬ ПЛАТИТИ ПОДАТОК ВІД 2.000 ДОЛ., САМІТНІ ВІД 1.000 ДОЛ.

ВАШИНҐТОН, 1. мая. — Комітет для воєнних податків предложив нинї податковій комісії плян на нові доходи для покритя воєнних видатків. Після виготовленого пляну вплинуло би до державного скарбу найменьше 1 міліон 300 тисяч долярів.

На підставі сього пляну були би самотні обовязані платити 2% податку при річнім доході, почавши від 1.000 долярів, жонаті при доході, почавши від 2.000 долярів в гору.

При річнім доході поверх 5.000 дол. податок виносив би 4%, і так дальше аж до висоти 30%.

В СПРАВІ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

Отсим пригадуєть ся Хв. Комітетам, щоби старали ся як найскорше покінчити рахунки з уладженого у своїй місцевости „Українського Дня" і прислали точний звіт зі зібраних жертв на „Касовім звіті", який кождий Комітет одержав.

Чеки (дрефти, моніордери) треба виповняти так:

Federal Trust Co. of Newark (for Ukrainian Relief Fund).

Касові звіти враз з чеками належить посилати на адресу:

Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J.

До касових звітів належить долучити також спис колекторів і ними зібрані квоти.

Оголошенє точних звітів з поодиноких місцевостий розпічнеть ся на другий тиждень.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper,
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертасть ся.

З біжучої хвилї.

Нюйорське „Русское Слово" (ч. 1.557, з 30. цьвітня б. р.) помістило статю А. Яковлевича, в якій між иншим говорить ся, що Польщі і Фінляндії треба конче дати автономію, а щодо України і Кавказу то Яковлевич говорить:

Дайте Україні широку національну автономію, то ви обидите Поляків, Жидів, Москалів і другі народности, які становлять велику часть населеня України.

Дайте Кавказови політичну автономію, то ви викличете нескінчені спори, а також війни між Грузинами, Вірменами, Татарами і десятками других кавказьких національностий.

Доки в Росії панував деспотичний лад, доти Москалї потішали нас, що лише російський уряд є нашим ворогом, а вони (Москалї) є нашими приятелями. „Є дві Росії — казали вони: — одна Росія — царське правительство, друга Росія — нарід. А московський нарід є дуже демократичний"...

А чи повисші слова Яковлевича мають сьвідчити про демократію другої Росії — Росії народної?

Коли так, то бідна і нещаслива та російська демократія...

Український Народний Комітет у Львові оголосив манїфест, в якім рішучо протестує проти прилученя в якій-небудь формі української части Холмщини до будучої польської держави.

Проти сього манїфесту кількох Поляків з Холмщини виготовили протест і заслали його до люблинських польських часописий. В протесті — як звичайно — говорить ся, що Холмщина, се корінно польська земля, де про українство анї мови не може бути...

Поясненя з нашої сторони в сїй справі є злишні. Ми лише наведемо слова Москаля Соболевського, члена „Славянського Добродійного Товариства", які він сказав на зборах у Петрограді 24. січня б. р.

Російське славянофільство — говорив Соболевський — повинно виразно зазначити етнографічні границі Поляків, Сербів і т. п. **Треба навчити Поляків, аби вони не поглочували в себе таких земель, як Шлеск і Познань, де живе 99% Німців, а лише 1% Поляків. Також не можна дозволити, щоби до Польщі приділено такі міста, як Холм, де є 60% Українців** (після слів Соболевського: „Малоросів").

І ми від себе скажемо, що Поляки красше зробилиб, коли би брали те, що їм дають, а рівночасно домагали ся того, що їм **правно** належить ся. **Але притім нехай заперестануть сягати рукою по чуже, бо чуже боком лїзе!**

Кореспондент шікаґовського „Дзєнніка Звйонзкового" доносить з Копенгаґен під датою 17. лютого б. р. вість, що австрійський цїсар має бути небавом проголошений королем Польщі.

Між Австрією і Німеччиною в справі польського питаня прийшло до згоди. Німеччина годить ся, щоби Польщу злучити з Австрією, як се було і є доси з Угорщиною. Австрійський цїсар був би заразом королем Угорщини і Польщі.

В склад польського королївства малп би війти землї Білоруси і України, то є землї здобуті від Росії. Крім того Австрія відступила би Польщі цїлу Галичину. Шлезк і Познанщина осталиб ся дальше при тих державах, при яких є тепер, а Курляндія і Литва творилиб окреме князївство, яке було би в повній залежности від Німеччини.

УВАГИ НА ЧАСЇ.

(Надіслана статя).

По сїм як в Росії настала свобода після поваленя деспотичного царату, нам мимоволї насуває ся на думку питанє: що буде з москвофілами в Америці і Канаді. Звісно, що дотеперішнє животїнє москвофільської преси і орґанїзацій, ба навіть православної місії в Америці, залежало в значній мірі від пособій з Петрограду. За рублї московський царат, немов гандляр живим товаром, накупив собі аґентів, які за монету віддали на услуги царатови і душу і тїло і затемнювали очи нашим братам. Тепер однак заходять певні сумнїви, чи нове російське правительство схоче сипати міліони рублїв, стягнених з бідного народу, на те, щоб „господа" аґенти мали за що отуманювати на дальше Українців в Америці.

Дотепер головними подвижниками москвофільства в Америці були: російська православна місія з кількома десятками викроплених дяків і фірманів і тїчнею архимандритів, архиепископів, протоєреїв і т. п. достойників, і москвофільська преса, в якій безнастанно віддали на Україну і Українців наймитки батюшки царя. Попри сї два чинники був ще і третий, а именно „українська" партія збанкротованих інтелїґентиків, які своєю полїтикою, сьвідомо чи несьвідомо, зміцняли москвофільський рух.

Треба сумнївати ся, чи російська місія буде на дальше мати ту саму силу, яку мала доси. На се складає ся дві причини. Перша: російський уряд певно не буде так неконсеквентний, аби виспнати гроші на веденє місій в Америці. Тодї всяка архи-голота вийде до Росії, а батюшки пійдуть назад фірманити.

А друга: російська місія стратить певно сотки вірних, яким остаточно повинні отворити ся очи. Бо російські православні парафії основують ся майже виключно на галицьких задурених Українцях, а ті чейже не будуть до віку оставати в темноті.

Однак певне є, що батюшки не так легко покинуть ряси. Вони будуть старати ся всїми способами вдержати ся в рясї. І з ними треба буде звести боротьбу.

Разом з православною місією дістала в лоб і москвофільська преса. Для неї також пособія з Росії скінчили ся. А що цїле москвофільство основувало ся на рублях, то страта такого важного матеріяльного фундаменту певно причинить ся до упадку цїлої хиткої будівлї москвофільства. А ще важнїйшою причиною упадку москвофільства буде великий моральний поличник. Сей здоровий „хляп на лїцо" москвофілам вимірив таки новий російський уряд. Бо новий російський уряд запевнює всїм народам, отже й українському, свободу слова, свободу преси, свободу орґанїзації, свободу віри і самоуправу. Найлучшим доказом сього є факт, що від поваленя царату дотепер, за такий короткий час, українські часописи знова почали виходити, а попри те натворило ся чимало нових видавництв.

Царат не хотів признати Українців за нарід. Москвофіли потягали за царатом і вили: „не было, не єсть і не буде!"

А ось нове російське правительство згідно з Акадамією Наук, згідно з усею культурною Росією, згідно з усїм культурним сьвітом підносить клич: „Є Україна! Була, є і буде!" І коли вже правдиві Росіяни, правдиві „**русскіє**", а ще й ті, що тепер рядять Росією, признають істнованє України і Українців, засоромлені господа редактори москвофільської преси кличуть: „Таж є Україна і Українці, але там в Росії, а не в Галичинї". Ще вчера кричали, що „не было, не єсть і не буде", а нинї зі встидом таки признають, що є Україна. Але тепер вже господа редактори хапають ся бритви. Хочуть ще всїми силами вдержати в засліпленю темних галицьких мужиків.

І на отсе повинно українське громадянство звернути бачну увагу і ужити всїх можливих средств до поборення темноти і засліпленя.

Громадянство повинно взяти в свої руки працю над осьвідомленєм москвофілів зі зрозуміннєм, що вони, ті задурені маси, не винні тому, що опинили ся в таборі ворогів рідного народу. Вони впали жертвою обставин і несовісних аґентів. Такісамі случаї подиблемо майже серед кождого поневоленого народу.

Треба сподївати ся, що тої праці піднимуть ся в першій мірі українські сьвященики. Їм може найлекше підняти ся такої великої і важної роботи. Вони все сходять ся з народом і легко можуть роязснити справу своїм парохіянам і поучити їх, як приєднувати і навертати заблудших, а навіть зайти до хати москвофіла і поговорити до його розуму. Наш чоловік, хоч і москвофіл, сьвященика з хати не вижене.

Не сумнїваю ся, що й українські часописи також сповнять свою задачу поміщуванєм відповідних статий і виданєм брошурок, які малиб розійти ся між москвофілами. Такі брошурки зробили в Галичинї велику роботу і чимало причинили ся для поваленя москвофільства.

Вкінци булоб дуже хосенним, аби сьвідомі одиниці постарали ся о устроєнє віч, відчитів і дискусій про москвофільство. Певно і Українська Рада візьме ту справу під розвагу і постарає ся о референтів, брошурки і т. п.

Коли українське громадянство візьметь ся щиро за роботу, то певно москвофільству прийде скоро конець.

Н. Н.

ВИСЛІД ВІЙНИ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ТРОХ ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ.

Три головні чинники, які можуть запевнити алїянтам побіду, є отсї: **дальша участь Росії у війнї, невдача підводних лодок і успішний наступ алїянтів у Франції.**

Навідворот, тяжким ударом для алїянтів було би: **заключенє Росією окремого мира, дальша успішна акція підводних лодок і невдача наступу війск алїянтів на заході.**

Всї повисше наведені чинники є головними чинниками, які дадуть побіду одній або другій сторонї.

Які є вигляди на заключенє Росією окремого мира?

Останні вісти, які наспіли з Росії, запевнюють, що російське провізоричне правительство є рішене вести війну до побідного закінченя, помимо того, що воно заявило, що Росія не хоче анї здобутків нових земель, анї воєнного відшкодованя.

Однак вісти про внутрішне положенє в Росії є того рода, що не дають ніякої запоруки хоч на найблизшу будучність. Ще в місяць перед вибухом революції і поваленєм царського престола запевняли люди, які дуже добре знають російські відносини, що про революцію в Росії перед укінченєм війни нема що й думати. Всї переконували, що Росія з цїлою нероздвоєною силою буде продовжати війну та що російський цар і російський нарід є однакової гадки: передівсїм побідити спільного ворога. І тому вістка про революцію спала наче грім з ясного неба.

Вісти про внутрішне положенє в новій Росії позволяють заключати, що є богато справ, які можуть наново заворушити цїлою державою і зробити її зовсїм неспосібною або значно її ослабити в переведеню задачі, якої від неї вимагають її союзники.

Передівсїм в Росії є брак взаїмного довіря. Провізоричне правительство не вірить радї робітників і жовнїрів, рада знова домагає ся контролї над правительством. Рада робітників домагає ся безпосередного впливу на переводженє воєнних операцій.

Вслїд за тим появляють ся урядові перестороги міністра війни, міністра справедливости, президента кабінету і т. д.

Найповажнїйшу небезпеку становить рух серед селянства. Годї припускати, щоби дідичі добровільно сповнили домаганя селян і зрекли ся своїх посїлостий. Земельні дідичі в Росії належать до одного з найсильнїйших і найбільше впливових чинників в Росії і тому треба припускати, що боротьба між селянами а дідичами буде належати до найстрашнїйших епізодів у російській революції.

Взагалї вісти про становище Росії і про її внутрішне положенє стають з кождим днем скупійші і щораз більше затемнені. Одним словом: становище Росії є загадкою, яку розвяже доперва найблизша будучність.

Таксамо про остаточной вислїд акції підводних лодок не можна нічого певного сказати. Хоч з одної сторони є запевненя, що акція підводних лодок не здійснила надій Німеччини і показала ся безуспішною, то з другої сторони є дані, які вказують, що підводні лодки становлять дуже велику небезпеку для алїянтів; їм приписують навіть рішаючий вплив на виграну або програну війни.

Також дотеперішний вислїд наступу війск алїянтів у Франції не дає ще підстави до робленя якихось певних остаточних заключень. Перші три тижні наступу виявили значну перевагу алїянтів щодо числа війск і воєнних матеріялів. Алїянти вправдї відзискали значну часть утраченої території, але не осягнули доси головної цїли наступу, а именно не вдало ся їм переломити німецького боєвого фронту. Таксамо великою тайною є жертви, якими заплатили алїянти за дотеперішні успіхи.

Ухвали французької воєнної ради, щоби привернути уряд начального команданта війск і щоби на се становище покликати ґен. Петена, вказують, що теперішні воєнні операції не зовсїм були вдоволяючі. У французьких військових кругах підносять також конечність, аби під команду французького головного шефа підчинити командантів анґлїйських і бельґійських війск. Вони виказують, що лише тїсна одноцїльність воєнної управи може дати надію на успішне переводженє воєнних операцій.

Кождий з повисше наведених трох чинників: становище Росії, акція підводних лодок і воєнні операції на заході, є чинником незвичайно важним. Кождий з них може мати рішаючий вплив на покінченє і вислїд війни.

В. Свій.

ТЕПЕРІШНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПОЛОЖЕНЄ РОСІЇ.

Теперішні вісти найновійшої російської преси дають нам скупі понятя про найбільше пекучі тамошні справи, про найважнїйші питаня, які не терплять відкладуваня їх на другий день, а рішучо домагають ся як найскоршого свого порішеня; в противнім разї грозять загальною катастрофою. До таких найбільше пекучих справ, від яких зависить будуча доля Росії, є без сумніву питанє економічне. Та економічна кріза відчуває ся не тільки в Росії; вона в далеко гірший спосіб допікає в Австрії, Німеччинї, Франції, Анґлїї, взагалї там, де зелїзна рука війни накрила своєю страшною долонею нещасні краї, втягнені у воєнний танець. Ми займемо ся тільки Росією тому, що від хвилї революції український осередок житя мимоволї переносить ся в границї російської держави, де живе девять десятих наших братів, через що є нашим сьвятим обовязком тепер заводити дуже близке знакомство з недавним нашим ворогом, а тепер майбутним приятелем.

Дуже дивним видає ся на перший погляд, що Росія, яко держава невичерпаних природних богатств і славний шпихлїр цїлої Европи, терпить тепер економічну нужду на рівні зі своїми біднїйшими сусїдами. Але тут вина бувшого правительства, яке нездібне було до зорґанїзованя цїлої держави в один великанський робучий табор, як се стало ся в Німеччинї, а опісля у Франції й Анґлїї. Тут правительство „дерло коти" з суспільностию і не тільки не співчувало в роботі сїй послїдній, коли вона зі свого власного почину хотїла нести поміч вітчинї, але кидало їй навіть під ноги колоди. Додаймо ще до правительственного нездарства і лїнивства ріжні незвичайні злодійства, шахрайства, махерства і підкупства чиновників, а побачимо гарну картину внутрішного російського житя. Через се атмосфера ставала ся щораз густійшою, прикрійшою, труднїйшою до здержаня; голод витягав свої смертельні кіхтї не тільки до цивільного населеня, але почав грозити армії в поли, і фльоті — і терпінє суспільности урвало ся, а нарід підняв революцію.

Значить, безпосередною і конкретною (видимою) причиною російської революції був голод, брак хлїба і загально внутрішний державний розстрій. Сю щиру правду останними днями перед революцією в державній думі висказав був бувшому правительству Мілюков, провідник кадетів, а теперішний міністер справ заграничних, відтак його однодумець Шинґарйов, який різко і безцеремонно скритикував тодїшного міністра рільництва, Ріттіха, виказуючи йому повне незнанє свого фаху, кругійства перед думою і бажанє затерти дійсний стан річий. Полишаючи однако на боці боротьбу думи з бувшим правительством в економічних справах, перейдім тепер до докладнїйшого перегляду тих послїдних і придивім ся, чи мала рацію дума, вказуючи на невідрадний стан держави, якій при такім дальшім порядку грозив неминучо голод.

В Росії, яко рільничій державі, підставою економічного житя є безуслівно сільське господарство. Тому ми сподївалиб ся в часї війни пильного дбаня правительства про се господарство, щоб не тільки удержати попередну його продуктивність, але ще її підвисшити, бо нема хлїба, нема житя. Та, на жаль, на дїлї бачимо ми явище зовсїм противне, а именно сільська продукція, покинена на свою власну долю, а полишена здорових робучих мужеських рук, сильно підупадає, витворюючи таким способом загально-суспільну нужду. Колиб ми хотїли докладно провірити і висказати причини упадку сільського господарства, ми звелиб їх до трох точок: 1) Брак здорових, робучих мущин, покликаних до війска. 2) Брак на Україні захожих робітників-наймитів з глибокої Росії, через що величезні простори, особливо полудново-східні, слабо заселені, лежать тепер пусткою. 3) Відплив здорових, а непокликаних до війска селян в ріжні міські фабрики на примусові роботи. Наслїдком того в 1916 році в 36 ґуберніях були великі недосїви озимини, а в 19 ґуберніях висїяно всього 31.5% меньше посїву з того, що висїяно там 1914 року, себто меньше около одної третої части. На підставі зібраних матеріялів — хоч неповних — можна твердити, що в 1916 році Росія засїяла збіжа одну четверту, а навіть трету часть меньше того, що висїяно в 1914 році, ще перед війною, підчас коли тепер противно, треба було сїяти хлїба богато більше. На слобідській і полудново-східній Україні недосїви минулого року доходили більше ніж 10%, а звісно, яке економічне місце займає Україна у відношеню до Росії і коли лучить ся, що „югъ (полудне) Россіи" не дородить, так терпить вже тодї цїла держава.

Причина, чому слобідська Україна і її рідко заселена полуднево-східна часть потерпіла так великий для неї недосїв, лежить у тім, що туди рік-річно напливали з центральної Росії на літні зарібки величезні маси (около 3 міліони) вандрівних робітників т. зв. батраків, які тепер або пійшли на війну, або на фабричні роботи, або працюють позаду армії.

В Росії земельна посїлість дїлить ся на селянську, поміщицьку (дідичів) і казенну, себто державну. Цїкаве явище спостерігаємо, порівнуючи теперішну продуктивність селянських посїлостий з дідичівською. Видавалоб ся, що коли сільська продукція селян в часї війни впала, то подібне повинно би бути і з дідичівською. Але практика показує щось зовсїм противне, бо коли селянські засїви впали 1916 року на 4.4%, то дідичівські підняли ся на 5.6%, що найкрасше видно в полтавській ґуберції. Висловім ся цифрами: В 1910 році селяни засїяли тут 1956.6 тисяч десятин, а в минулім році тільки 1869.2 тисяч десятин: зате поміщики 1910 року засїяли 378.2 тисяч десятин, а минулого року 437 тисяч десятин. Відки се походить?

Походить се відти, що коли число селянських робітників упало на 23.5%, то число дідичівських робітників упало всього на 4%. Дідич має скоршу спромогу найняти робітника і вистарати ся в правительства о відпущенє йому на роботу воєнних бранців і втїкачів, підчас коли селяни мусять ограничити ся виключно на труд жіночий, діточий і старечий, який зовсїм не видержує конкуренції зі здоровими мужеськими руками. Щоби не бути голословними, наведемо тут цифри процентового відношеня робучих мущин і женщин у селян і поміщиків. І так в перших є на 100 мужеських робітників 161.1 жіночих, а в послїдних тільки 64 женщин на 100 мущин. Ось відти ясна причина, чому поміщицька продукція відносно висша від селянської. Правда, минулого року на весну в часї галицької офензиви ґенерала Брусілова правительство вислало на Україну около 154 тисяч воєнних бранців на сільсько-господарські роботи, та біда в тім, що попали ся вони по більшій части до поміщиків, а не до селян, яким би скорше помочи треба ніж першим.

(Конець буде)

Коли довідаєш ся, що хтось про тебе зле говорить, то нехай се тебе зовсїм не дотикає; противно, скажи, що говорив би ще гірше про тебе, коли би знав про всї твої хиби. — (Етіктет).

[Бо]гдан Заклинський.

УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ І її ЖИТЄ.

(Передрук заборонений).

(Дальше).

11. Писанки.

Є в нашім народі давний звичай [за]мальовувати на Великдень куряче [яй]це всякими взорами та красками—ни[ні] писанки. Сей звичай, що має свій [по]чаток в далекій минувшині, ще до[те]пер розсліджений дуже мало, хоч міг [би] розкрити перед нами неодну цікаву [ст]оріньку із духового житя наших пред[ків]. Ся народна мистецька творчість до[хо]дить у деяких селах до спорту, коли [кож]дна старасть ся виписати як най[кра]щу писанку, щоб похвалити ся [не]ю на великодних іграх.

Назва „писанки" походить з перед[іс]торичних часів, коли то не було ще [зв]ичного письма, а були тільки всякі [зн]ачки та хрестики — „черти та рези". [Як] записано у болгарській хроніці.*) [П]исанкам надають селяни велике зна[че]нє, бо вірують, що писанки — се [а]мулєт, який не приймає ніяких чарів. [Г]уцули кажуть: „Доки люди пишуть [п]исанки, доти буде стояти сьвіт. Як пе[р]естануть, тоді буде сьвіт кінчити ся!" [П]исанки зберігають цілий рік, бо ві[р]ять, що вони приносять у хату щастє, [а] самі не псують ся, бо сьвячені, а та[к]ож бережуть їх яко зразок для розпи[с]ування на другий рік. Декуди вірять, що [да]рована писанка має силу викликати [аб]о зміцнити любов.**)

Навіть на другім сьвіті діти грають [с]я писанками, длятого кладуть писанки [ї]м у домовину.

Важнійшою від обрядової є орна[м]ентальна часть писанок. Вона вказує [н]а високість розвою розуміня краси та [н]а велику зручність у поборюваню тех[ні]чних трудностий, які представляє ви[к]онуванє малюнка на нерівній поверх[ні] яйця. Незвичайно богатий і красний [о]рнамент писанок, що має велике зна[че]нє й інтерес як з погляду археольо[ґі]чного, історично-культурного, так рів[н]ож етноґрафічного та артистичного. [П]исанки — се віковічні орнаментації [н]ародного духа. Вдаряє нас та єдність, [щ]о помітна в писанках зі старовинними [а]рхаїчними орнаментами та знаками. [П]исанки були у поган символом весня[н]ого сонця.***) Істнуючі на писанках [м]алюнки: трикутники, знаки бараца, [с]піралї, сонце, сорокклинці, 40-гілок — [є] ознакою то всяких ритуалів то обра[з]ами, то сьвященними числами. Орна[м]енти писанок можна поділити на: ґе[о]метричні, рослинні, зоольоґічні, антро[по]льоґічні та побутові. З тих же писа[н]ок, що найбільш характеристичні для української стилю, великий інтерес ма[ю]ть писанки з рослинним орнаментом. Особливож богата орнаментація колєкцій квітками, листєм, квітками з листєм. На писанках орнамент рослинний, густо переміщаний з ґеометричним, доповнює його і творить з них гармонійну цілість. Орнаменти зоольоґічні виконані з архаїчною постановкою. На моравських писанках брак зьвіриного орнаменту, який у нас пишасть ся зручностю виконаня.*) Писанки галицької Волині визначають ся вдатностю малюнку, гарною орнаментикою та гармонією в доборі красок так, що побіч покутських можна їх сьміло назвати найкрасшими у Галичині.

Крім орнаментів та малюнків є на деяких писанках напись: „Моїй любій Настуни", або „Дорогому Івасеви", або сьвяточне: „Христос воскрес!", чи лиш моноґрам „А. Т."

Декуди писанки вже зникають, прим. на галицькім Поділю вже цілковито перевели ся. Се невіджалувана шкода для нас. Замісць писанок у декотрих околицях крашать лиш крашанки: червоні, жовті або зелені.

В давних часах прикрашувано писанки пестрими фарбами та позолїткою (у Персів), або розмальовувано ріжного рода приповідками та образками (Західна Европа). До Німців прийшла писанка від Римлян яко символ плодовитости.**) Москалї не знають писанок.

Писанки — се ще одна славна галузь народного мистецтва, сьвітло великих початків загально-людського мистецтва, жерело добрих поривів чутливого мистця-народу. Наші великодні писанки з їх незвичайно артистичними, чудовими й ріжномаїтними взорами й мотивами повинні звернути на себе пильну увагу нашого суспільства. Вони могли би дати дуже богатий матеріял до розвитку нашого мистецтва на природнім національнім ґрунті.***)

Альбом писанок:

1) Писанки на Волини.
2) Писанки Полтавщини.
3) Ф. Андрусевич: Гуцульські писанки.

Більші збірки писанок: Музей Наукового Товариства ім. Шевченка і Національний Музей у Львові. Міський Музей у Києві і Чернівцях, Музей ім. Тарновського у Чернигові.

---

*) У Гуцулів є т. зв. „раваші" із такими знаками.
**) М. Сумцов: Писанки.
***) М. Валуйко: Писанки. „Сяйво", Київ 1913.

*) М. Кордуба: Писанки на галицькій Волині (Матеріяли до української етнольоґії, т. І. Львів 1899).
**) Brockhaus' Konvers.-Lexikon, 14. вид., том 12. Berlin und Wien 1894, ст. 701.
***) Ол. Назарів: Писанки. Ілюстрована Україна, ч. 8. 1913.

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

З CLEVELAND, O.

Успіхи „Українського Дня".

День 21. цьвітня б. р. позістане в памяти [к]ождого Українця на довший час, а також буде [з]аписаний в історії цілого українського народу. [Д]ень 21. цьвітня дав нагоду чужинцям пізнати [н]аш нарід і його правдиву назву, і побачити, [щ]о він жиє, має свою культуру і хоче стати на [р]івні з усіми цивілізованими народами.

Тут в нашій місцевости чужинці дотепер [д]уже мало знали про наш нарід; знали нас яко „Рутенців", але не яко „Українців", тож і не [м]ало треба було заходів, аби познакомити чужин[ці]в з нашим народом та приєднати для україн[сь]кої справи американську пресу, котра помі[щ]увала деякі інформації про наш нарід та про „Український День".

Одним словом: сей день двигнув українську [сп]раву в цілій Америці.

В Клївленді „Український День" відбув ся [н]айгірше, помимо ріжних трудностий, які ста[ви]ли таки самі наші люди. Та се у нас не пер[ш]на і не новина... Я думаю, що таке лихо було [в] инших українських кольоніях в Америці. [Ко]ли приходить точка загальної справи, в [я]кій вимагаєть ся від загалу солідарности, єдно[д]ушности і карности, то тоді поодинокі людці почина[ють] роздумувати, в який би то спосіб поста[ви]ти своє „я" в сій справі. Вони засновують за[ра]з другу „партію", а з того виходить незго[да] між народом, а загальна справа через те тер[пит]ь.

Тут в нашій місцевости було також два ко[мі]тети: один працював при Українській Раді, а [дру]гий при Федерації. Перед заснованєм обох [ко]мітетів було богато незгоди і ненавистий, [од]ні на других відказували, але пізнійше пійшло [то] лучше, а в тім заслуга о. Ф. Тарнавського і [ин]ших членів обох комітетів. Виготовлено [сп]ільний плин і в порозуміню розставлено колєкто[рів] обох комітетів до збираня жертв на день 21. [цьві]тня.

Тут треба зазначити, що хоч заходи о. Ф. [Тарн]авського і поодиноких членів висше зга[даних] комітетів були великі, і хоч була єдність, [п]омимо сього можна було почути слова по [...] улиць: зрада, зрадяни і т. п. Що сі людці [розум]іють під словом „зрада" — не знаю; чи [їх] зрадив їх комітет від Української Ради, [що по]ставив більше і здібнійших людий до збираня жертв, котрі є призначені на одну і тусаму ціль, чи може їм о що иншого розходило ся...

Комітетови належить ся признанє за його працю, бо він посьвятив богато часу і знаня у виробленю плянів і в орґанізованю сил, котрі занимали ся збіркою жертв в день 21. цьвітня. Належить ся щира подяка і тим дівчатам, котрі увихали ся від раня до пізної ночи по готелях, банках, шторах і улицях, не перепускаючи переходячих, аби не попросити о якусь маленьку жертву.

Честь і слава Вам, американські Землячки, що разом з нами відчуваєте той біль і зойк, який переживають уже третій рік наші братя і сестри, а Ваші родимці в старім краю, котрі зносять нужду, голод і холод і простягають руки до нас о поміч.

Як мені відомо, то комітет від Української Ради зібрав від чужинців понад $1.500, а парохія св. Петра і Павла офірувала $100. — Разом чиста сума виносить поверх $1.600. Не богато воно, але і за те було трудно підчас тепершного часу в Америці.

В. Волянський.

---o---

З WATERBURY, CONN.

Народний злочин.

В одного нашого Українця, Гринька Кладика, зійшли ся гості на хрестини і забажали вложити датки на бідні вдови і сироти в старім краю. Збіркою заняв ся Михайло Глобас і зібрав $6.30. Ті гроші він мав відослати до Української Ради зараз в найблизшім часі, але він не такий чоловік... Він гроший не відіслав, але зужив на свою потребу.

Коли люди довідали ся, що він гроший не відіслав (бо не було в жадних часописях), то тоді я попросив п. Глобаса листовно, аби він тоті датки заслав, але п. Глобас навіть на моє письмо не відписав.

Аж одного ранку здибав я п. Глобаса і запитав ся його, чому він не вислав тих датків до Української Ради, а він на се сказав, що він вислав до редакції „Робітника".

„Добре — кажу я — прошу показати посьвідку з сеї висилки".

На се п. Глобас сказав, що посьвідки не має. Тоді я зажадав від него, аби він звернув тоті датки, а я сам відішлю, де треба.

На ті слова п. Глобас звернув мені $5.30, а я зажадав ще 1 долара, бо на хрестинах він зібрав $6.30. Глобас відповів, що то неправда. „Я — каже — зібрав тілько 5 долярів і 30 центів".

„Але се не може бути, — сказав я — бо всі особи, що жертвували, є записані".

І чи не встид такому чоловікови, що злакомив ся на $6.30, потому примусово віддав $5.30, а 1 доляра таки затримав при собі? А він — кажуть — вже не один раз збирав гроші на народні цілі і тих гроший ніхто ніколи не бачив.

Тут залучаю спис жертводавців і квоту, яку кождий з них жертвував: Гринько Кладик $1.00; Михайло Кладик, Филип Ячмінський, Григорій Кладик, Семко Карасовський, Михайло Глобас, Семко Кавришин і Іван Глухий по 50 цнт.; Михайло Глухий 20 цнт.; дрібними датками $1.60. — Разом $6.30.

Тих $5.30, які я відобрав від Глобаса, відсилаю до „Свободи". (Сі гроші адміністрація „Свободи" передала Українській Раді).

Михайло Кладик.

ХОДЯЧІ ВІТРАКИ.

Нашою найбільшою хибою і ятрячим боляком є наші дрібнички, негідні часто уваги думаючої людини, які ми в ряди-годи любимо вдягнути в дорогоцінний одяг і кричати, що то дуже важна і пекуча справа, що то понижає одних, а вивисшає других, що так не повинно бути, бо ми не гірші від них, і т. д. Се тягнулоб ся в безконечність, колиб лише такі люди, такі ходячі вітраки, не змучили ся і з того змученя не стали тихо. Та як лише леда який вітрець потягне з противної сторони і зробить на ходячого вітрака вплив, так він сейчас починає свою роботу, а за сим розмахують своїми крилами язиків инші ходячі вітраки. І посиплять ся такі протести, такі обуреня одні наперед других, що хоч уха затикай. Через одну таку маловажну річ, що може хиба бути маленькою порошинкою на нашім народнім орґанізмі і за порошинку пошкодить, зчиняєть ся так богато шуму ходячих вітраків. Пощо і нащо, то знає хиба лише той, що хоче задоволити своє особисте, ніяке переконанє.

Та головної причини розвою таких ходячих вітраків треба шукати в тім, що вони не навчили ся відріжняти маловажних особистих справ від загально народних і тому нашою найліпшою радою буде порадити таким людям так, аби вони вже раз навчили ся, як жити з другими людьми, як відріжняти маловажні від великоважних справ, загальні українські від особистих або товариських, а тоді з певностию таких ходячих вітраків буде чимраз меньше, а вкінци зовсім їх не буде.

Щоби такого пустомельства позбути ся, найперше треба навчити ся, як жити з своїми людьми, а навчити ся такої науки дуже легко. Коли така „велика причина" (читай: маловажна) не пошкодить тобі, ані твому братови, ані твоїй сестрі, ані твому товаришеви і цілому твому товариству, то вона не пошкодить загально народній українській справі. Вчім ся отже розріжняти маловажне від великого, благороднім свою душу, промовляймо до душі, яка вкінци таки відізвеć ся правдивим своїм голосом, а тоді в нас буде більше самокритики, зате меньше почуєте сплетень поза плечима.

(„Український Голос").

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходом Українського Тов. „Подільська Січ" в Ню Йорку, відограє Драматичний Кружок Тов. „Нова Україна" штуку в пятьох діях

„ГЕТЬМАН ДОРОШЕНЬКО"

(Л. Старицької-Черняхівської)

В СУБОТУ, ДНЯ 5. МАЯ 1917 Р.

в Арлінґтон Гол, 19-23 Ст. Маркс Плейс, Іст 8. улиця, Ню Йорк, Н. Й.

Режісер п. М. КІСІЛЬ.
Музика п. Е. СМОЛИНСЬКОГО.

ЦІНИ МІСЦЬ: І-рядні $1.00; ІІ-рядні 75 цнт.; ІІІ-рядні 50 цнт.; ґалерія і місця стоячі по 35 цнт.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Отсим запрошуєсь всїх прихильних Українців з Ню Йорку і околиці на се представленє, котре доперва перший раз відограєсь на американській землі. Се єсть дуже гарна історична штука, котра представляє наших предків і їх житє в тодішних часах, як на нашій українській землі нападали Турки і Татари. Сподїємось, що оцініте, яка квестія буде розвязана перед Вами і прибудете численно. Також в день представленя буде приймати ся нових членів до Тов. „Под. Січ" без вступного, тільки за 50 цнт. місячної вкладки. Вразі недуги Тов. „Под. Січ" платить $6.00, а вразі смерти $100.00.

До побаченя на представленю!

49-51 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте агентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Викрито заговір на президента.

В готели Барлова в Трентон, Н. Дж., помер мущина, на імя Чарлс Міллер. При помершім знайдено листи, які сьвідчать, що Міллер носив ся з наміром убити президента Вілсона, бувшого президента Тафта і сенатора Таґарта з Індіяни.

З иншого листа, знайденого при Міллері, виявило ся, що він мав висадити в повітре якісь фабрики амуніції. Сподівають ся, що тайна поліція розпічне тепер ряд арештовань осіб з цілої держави, які переписували ся з Міллером. Міллер числив около 60 літ житя. При нім знайдено наладований револьвер.

Голодові розрухи в Шікаґо.

Дня 30. цьвітня в кількох дільницях в Шікаґо вибухнув страйк пекарів, спричинений неґодованем мешканців. В дільници Ґетто сотки страйкерів і їх симпатиків, більшість з них самі женщини, знищили сотки бохонців хліба, обливаючи нафтою пекарні і вози з хлібом.

Балфур має полагодити в Злучених Державах справу ірляндського гом-рулу.

Льорд Нортkліф, видавець найпопулярніиших часописий в Анґлії, видав заяву Злученій Пресі, що справа ірляндської самоуправи находить ся в руках міністра Балфура і анґлійської місії в Злучених Державах.

Всі ворожі кораблі на услуги держави.

Сенат одноголосно приняв внесене сенатора Колберсона з Тексас, аби всі ворожі кораблі ужити до услуг американської маринарки.

Правительство сконфіскувало 96 кораблів німецьких, містоти 628.155 тон, вартости 107,250.000 долярів, і 14 австрійських, містоти 68.807 тон, вартости 10,500.000 долярів.

З одного полку здезертирувало 50 жовнірів.

У Віліямсбурґу (передмістє Бруклина), Н. Й., приловлено двох дезертирів 47-го полку піхоти. Їх поставлять перед воєнний суд. З того полку здезертирувало вже около 50 жовнірів, за якими тепер пошукують.

Горожани уроджені за границею.

Останний спис населеня в Злучених Державах виказує, що тут є 13,515.886 горожан уроджених за границею. З того числа є около 170.000 Азіятів, а прочі прийшли з Европи і Канади. Порядково представляєть ся їх число так:

Анґлійські кольонії	2,572.123
Німеччина	2,501.181
Росія	1,732.421
Австро-Угорщина	1,343.670
Норвеґія, Швеція і Данія	1,250.662
Канада і Нова Фунляндія	1,201.146
Франція	117.236
Инші держави	1.126.923

З повисшого числа є 6,646.817 мущин у віці понад 21 літ.

Матїр кинула дитину з моста, а відтак скочила сама.

На очах соток переходячих людий розіграла ся в Ню Йорку страшна траґедія. 28-літна Софія Левіт з Бруклина кинула свою 6-місячну дитину-хлопчика з Віліямсбурського моста, а відтак скочила сама.

Перед виконанем так страшного убийства і самовбийства молода матїр говорила з двома 14-літними дівчатами і просила їх, аби вони потримали її дитину, а вона подивить ся, де її хусточка, яка випала їй з рук і впала під міст. Одна дівчина взяла дитину, а Софія Левіт вилїзла на поруче моста. Відтак просила дівчину, щоби їй подала дитину, що ся і зробила. Матїр пригорнула дитину до грудий, два рази поцілувала її і кинула в долину.

Обі дівчини почали кричати о поміч, коли матїр нечайно схилила свою голову і скочила за дитиною. Покликаний лікар міг сконстатувати лише смерть.

Причина смерти незнана.

Смерть визначного бандита.

В Толідо, О., помер 59-літний Дж. Сінґер, якого поліція уважає за першого чоловіка, котрий почав уживати нітроґліцерини при розбиваню кас. Кілька літ передтим він стратив ногу підчас скоку із зелїзничого воза.

Упав з 20-го поверха.

28-літний електромеханік, С. Кляйн в Бронкс, Ню Йорк, упав з міського будинку з висоти около 20 поверхів і погиб на місци. Коронер не може певно сказати, чи се є убийство чи самовбийство.

Кляйн був спільником електричного інтересу. Другий спільник сього інтересу, П. Ялевський, заявив, що Кляйн від довшого часу був нервово хорий. Однак брат Кляйна не може згодити ся на здогади, що погибший поповнив самовбийство.

Любов границь не має.

Мілїонер Вілїям Шредер з Іст Орендж, Н. Дж., аж тепер довідав ся, що його 20-лїтна дочка місяць тому повінчала ся з 35-лїтним мущиною, бувшим шофером її батька. Шредер зауважав був кілька місяців тому, що його дочка залюбила ся в шофері і через се відправив шофера з роботи. Однак се нїчого не помогло.

Слонї здержали поїзд.

Машиніст поїзду Сотерн Пасіфік, який приїхав на стацію в Ґалвестон, Тексас, оповідає про свою пригоду, яка приключила ся йому в дорозї. Його поїзд тягнув кілька возів, наладованих слонами. В першім возї, зараз коло льокомотиви, були заладовані слонї і в часї їзди вони своїми трубами випили з льокомотиви всю воду так, що поїзд був змушений задержатись і набрати поновно води.

НОВИНКИ.

Епідемія в Німеччині.

Кореспондент французьких ґазет доносить зі Швайцарії, що в кількох більших промислових містах Німеччини вибух епідемічний тиф. Щоби про се не довідали ся за границею, то німецька цензура здержала всі часописи, які доносили про тиф і не пустила їх за границю.

Епідемія у Франції.

Між французьким війском ширить ся страшна епідемія сухіт. Часопись „Альґемен Гандельсбляд" доносить, що під теперішну пору в Франції є найменьше 100.000 жовнірів-сухітників. Жертвою епідемії падуть звичайно молоді люди у віці від 20 до 40 літ. В цїли несеня помочи сухітникам завязав ся комітет під проводом д-ра Л. Бурджеса.

Грецький король має уступити.

З Лондону доносять, що грецький король Константин задумав зречи ся престола на користь партії Венізельоса. Сподівають ся, що король і його жінка виїдуть через Італїю до Данії.

Бразилїя заявила свою невтральність.

Бразилїйське правительство оголосило в суботу (28. цьвітня) заяву невтральности щодо американско-німецького конфлїкту.

Ллйод Джордж про Ірляндію.

„Ми—сказав анґлїйський премієр Ллойд Джордж, — мусимо змінити Ірляндію з підозрілого і небезпечного сусїда на льояльного і спокійного товариша оружа. Вдоволяюче полагоджене справи ірляндської автономії є конечне".

„Хочемо загального мира".

П. Трельстра, провідник голяндських соціялїстів, опрокинув закиди, наче би намірена конференція соціялїстів в Стокгольмі мала на цїли окремий мир. „Ми — сказав Трельстра, — хочемо мира не окремого, але загального".

Каранца тепер конституційним президентом.

Венустіяно Каранца переняв 1-го мая урядово уряд першого конституційного президента Мексика, від часу замордованя Франціска Мадера, 23. лютого 1913 року. Рівночасно буде скликаний перший конституційний конґрес, який правдоподібно буде більше радикальний ніж в котрімнебудь иншім краю сьвіта.

У вівторок (1. мая) о 6. годині рано на всїх публичних будинках вивішено національні прапори, а стріли з 21 гармат звістили мешканцям столиці держави, що нове правительство почало вже своє урядоване.

Резиґнація всїх міністрів провізоричного кабінету наступила в ночи з 30. цьвітня на 1. мая. Президент Каранца заіменує нині новий кабінет.

Жнива в Німеччині мають добрі вигляди.

З Лондону доносять, що др. Ю. Міхеліс, президент пруської комісії для поживи, заявив у німецькім парляменті, що нема страху, аби засоби хліба вичерпали ся до нового збору.

Натомісць А. Батоцкі, президент державної воєнної комісії для поживи, заявив, що стан засївів є добрий і нема страху перед голодом.

Копальнї нафти в Румунії знова отворені.

Приватні вісти, які наспіли з Румунії до голяндських купців, доносять, що в Румунії знова отворено копальнї нафти. Денна продукція нафти виносить тепер около 40 возів проти 128 в 1914 році.

Амундсен знов вибираєть ся до північного бігуна.

Славний норвежський дослїдник, капітан Роальд Амундсен, який вже пробував відкрити північний бігун, але заміри не удали ся, задумав лїтом 1918 року виїхати поновно в подорож до північного бігуна. На покрите коштів приготованя норвежське правительство ухвалило видати йому з державної каси 200.000 корон.

Електрична ростина.

Журнал „Нуова Антольоґія" доносить, що в державі Нікараґва (република в середущій Америці) є одно дерево, яке має властиві електромаґнетичні прикмети. Коли хтось зірве з нього рукою галузку, то почує удар, подібний до удару струї з електричної батерії. На розмірі 7 до 8 кроків земля є також наелектризована. Цьвяхи в се дерево можна вбивати лише спеціяльними приладами, щоби рукою не доторкати ся цьвяха. Електромаґнетична сила ростини не є все однакова. О 2-гій годинї пополудни є вона найсильнійша, а вже о півночи зникає цїлком.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

К. В., Філядельфія, Па. — „Вірш" не надаєть ся до друку.

М. В., Шікаґо, Ілл. — Оба „вірші" до друку непридатні.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. імени Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ сего товариства відбудеть ся дня 6. мая о годині 2-гій попол. На сім мітинґу мусить явити ся кождий член, бо є до полагодження дуже важні справі, яких не можна відкладати. — В. Григорчук, секр.

ОЛІСН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 383, повідомляє всіх Українців в Олісн і околиці, що будемо приймати в члени Товариства в маю і червни без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Отож, Товариші, котрі ще не належите до нашого Товариства, вступайте тепер за мале вступне, ставайте всі під один прапор найстаршої і найбільшої української орґанізації, У. Н. Союза. — Г. Підскальний, секр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Подаєть ся до відома всім Товариствам і Братствам в Філядельфії, Па., що Тов. ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союза, устроює баль дня 24. падолиста с. р.

Уряд Товариства просить другі Товариства і Братства, щоби на сей день не уряджували у себе балів ані представлень чи концертів, а то з сеї причини, щоби собі взаїмно не шкодити.

За уряд Товариства:

Роман Караїм, предс.,
Роман Карбівник, секр.,
Олекса Бобак, кас.

ПОДЯКА.

Засилаю сердечну подяку Хвальному Урядови У. Н. Союза за запомогу в квоті 25 долярів з фонду убогих, на мою слабість. Нехай наша рідна орґанізація, наш дорогий У. Н. Союз, розвиваєть ся і збільшаєть ся на славу України. — Гнат Цікот, член 98 відділу У. Н. Союза з Шенандоа, Па.

КОТСВІЛ, ПА.

Подасть ся до відомости всім Українцям живучим в Котсвіл, Па., що в суботу, дня 5-го мая б. р., о 8-мій годині вечером, Американці устроюють величавий похід улицями міста в Котсвіл. До сего походу запросили Американці також наші Товариства, як Братство Сош. св. Духа, від. 248 У. Н. Союза, Тов. „Любов", від. 19 Р. Н. С. Сі оба Товариства пійдуть разом зі своїми прапорами, а члени мусять мати зі собою всі відзнаки, як: шапки, ленти і відзнаки. Просить ся дуже всіх Українців, щоби сим разом з нами згуртували ся і взяли участь в тім поході, понеже приобіцялисьмо їм 300 людий до походу. Пригадуєть ся всім, щоби вже о год. 6.30 вечером явили ся на гали у п. Ф. Сутяка, 103 Бейкер ул., а відтак всі разом пійдемо на Мейн ул. Котрий би з членів не явив ся без важної причини підлягає карі $2.00. — І. Гладій, предс.; О. Собчак, секр.; П. Мокрій, кас.

ІСТ ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— устроює —

ТОВАРИСТВО „СОКІЛ", ВІД 218. У. Н. СОЮЗА НА ІСТ ЙОНҐСТАВН, О.

В СУБОТУ, ДНЯ 5-го МАЯ С. Р.

в гали Крова при Вашінґтон стріт.

Початок балю о годині 6-ій вечером.

Тож просимо усіх Українців і Українок з Іст Йонґставн і околиці до численної участи в сім бали.

Весь прихід з балю призначений на ціль бідних вдів і сиріт в старім краю.

За добру забаву ручить 51

КОМІТЕТ:

Стефан Шибиляк, предс.; Михайло Єдинак, кас.; Петро Ващишин, секр.; Йосиф Зилиновський і Іван Літепло, контрольори.

БОФАЛО, Н. Й.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В БОФАЛО І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „УКРАЇНСЬКА СІЧ"

відограсть ся представлене

„ТАТО НА ЗАРУЧИНАХ"

В СУБОТУ, ДНЯ 5-го МАЯ 1917

В W. WESP'S HALL, Clinton, cor. Watson Sts.

По представленю БАЛЬ і хор відспіває кілька пісень.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Максим Простогуб .... С. Децик
Олена, його жінка .... Д. Жук
Осип, їх син .... Й. Шпирак
Станислав Порожніцький, лісничий .... Володка
Кордуля, його жінка .... І. Сукмановська
Ванда, його дочка .... А. Ляпамура
Маріян Пшепльонтальський, економ .... А. Луців
Анджей Пшекренціцький, стасний .... Л. Явдик
Анеля, його жінка .... А. Качор
Матеуш Підпанковський .... К. Вдовишин
Пшепльонтальська .... Ю. Децик

Режісер і діріґент Л. КАЧОР.

Приходіть всі старші і молодші бо штука дуже гарна і перший раз грана в Бофало, а хто не прийде, пізнійше буде жалувати. — За добру забаву ручить 51

КОМІТЕТ.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінники книжок до друкарні „Свободи".

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J

Антін Чехов.

В ЯРУ.

(Дальше).

III.

В селї Шикаловій були кравчинї, дві сестри з хлистів*). У них замовлено нові річи на весілє, і вони часто приходили до проби й довгенько пили чай. Варварі вшили брунатну сукню з чорними коронками і з флїтрами, а Аксінії — ясно-зелену, з жовтим передом і з треном. Коли кравчинї скінчили, то Цибукін заплатив їм не грішми, а товарами зі своєї крамницї, й вони відійшли від нього сумні, несучи в руках клуночки з стеариновими сьвічками й сардинками, що були їм цілком непотрібні, і, вийшовши з села в поле, сїли на горбочку й почали плакати.

Анїсім приїхав три дни перед весілєм у всїм новім. Були на нїм блискучі кальоші і замісць краватки червоний шнурок з галочками, а на плечах висїло пальто не надягнене на рукави, також нове.

Помолившись повагом, він звитав ся з батьком і дав йому десять срібних рублів і десять пів-рублївок; і Варварі дав стільки, Аксінії — двайцять чверть-рублївок. Головна краса сього подарунку була власне в тім, що всї монети, як би вибирані, були новенькі й поблискували на сонци. Стараючись виглядати поважно й серіозно, Анїсім витягав лице й надував щоки, і від нього заносило вином: мабуть на кождій стациї вибігав до буфету. І знов була в нїм якась неприродна свобода, щось злишне. Опісля Анїсім і старий пили чай і закусували, а Варвара перебирала в руках новенькі рублї й розпитувала про земляків, що жили в містї.

— Нїчого, слава Богу, добре жиють, — говорив Анїсім. — Тільки ось у Івана Єгорова випадок в родиннім житю; вмерла його стара, Софія Нікіфоровна на сухоти. Поминальний обід за упокой душі замовляли у цукорника, по півтретя рубля від особи. І виноградне вино було. Ті, що мужики, наші земляки — і за них також по півтретя рубля. Нїчого не їли. Хиба мужик розуміє, що тако сос!

— Півтретя рубля! — сказав старий і покрутив головою.

— А щож? Там не село. Зайдеш до реставранту перекусити, кажеш дати сього-того, компанія збереть ся — аж глянь, вже й свитає, і будьте ласкаві по три або по чотири рублї від кождого. А коли з Самородовом, так сей любить, щоб після всего була ще кава з коняком, а коняк по шість гривен**) за килїшок.

— І все бреше, — промовив старий з одушевленєм. — І все бреше!

— Я тепер все з Самородовом. Се той сам Самородов, що вам мої листи пише. Прегарно пише. І якби розказати, мамо, — говорив далї весело Анїсім звертаючись до Варвари: — який то чоловік той Самородов, то ви не повірите. Ми всї називаємо його Мухтаром тому, що він нїби вірменчук — цїлий чорний. Я його наскрізь бачу, всї його дїла знаю, так як своїх пять пальців, мамо, і він се відчуває і все за мною ходить, не відчіпить ся і нас тепер водою не розілєш. Йому так наче боязко, але й без мене жити не може. Куди я, туди й він. Я, мамуню, маю добре бистре око. Ось на тандитї: хлоп сорочку продає. — Чекай, сорочка крадена! — І справдї, так і вийде: сорочка крадена.

— Відкиж ти знаєш? — спитала Варвара.

— Нї відки, око вже маю таке. Я не знаю, яка там сорочка, а тільки мене чомусь до неї тягне: крадена й кінець. У нас в тайній полїциї так вже й кажуть: „Ну, Анїсім пійшов стріляти вальдшнепи!" Се значить шукати краденого. Так... Украсти кождий потрафить, але як сховати! Земля велика, а краденого сховати нема де.

— А в нашім селї у Гунторієвих тамтого тижня взяли барана й дві ярки, — сказала Варвара й зітхнула. — І нема кому пошукати. Ох-тех-те...

— Щож? Можна пошукати. Се нїчого, можна.

Надійшов день весїля. Се був холодний, але ясний, веселий цьвітневий день. Вже від досьвіта їздили по Уклєєві, подзвонюючи дзвіночками, тройки і пари коний з ріжнобарвними стяжечками при дугах і гривах. В вербах гомонїли гайворони, подражнені їздою людй, і без умовку зі всїх сил співали шпаки, наче з радости, що у Цибукіних весїлє.

В хатї на столах вже були довгі риби, шинки й дріб з начинкою, пуделка зі шпротами, ріжні консерви й маринати, і велика сила фляшок з горівками і з винами, заносило вудженою ковбасою і прикислими омарами. І довкола столів, постукуючи обцасиками й пострюючи ніж до ножа, ходив старий. Варвару раз враз кликали, все чогось хотїли і вона розсїяна бігала до кухнї, де від досьвіта робив кухар від Костюкова і кухарка від Хриміних Молодших. Аксінія, зафризована, без сукнї, в шнурівцї, в нових черевиках на скрипах, бігала по подвірю як вихор, і тільки мигали її голі колїна й груди. Було гамірно, чути було, як лаялись і божились; люди на улици ставали коло відчинених на остїж воріт, і по всїм видно було, що лагодить ся щось надзвичайне.

— По молоду поїхали!

Дзвінки дзеленькали й затихали далеко поза селом... Коло третої години знов біганина: задзвонили дзвінки, везуть молоду! Церква була повна, сьвітив ся павук, співаки, як бажав собі старий Цибукін, співали з нот. Блеск сьвітла й яскравість сукнї осліпили Ліпу; їй здавало ся, що співаки своїми сильними голосами стукають їй по голові, як молотками; корсет, що вона вбрала перший раз в житю й черевички давили її, і вираз її лиця був такий, наче вона зімлївши що йно прокинулась, — дивить ся і нїчого не розуміє. Анїсім в чорнім сурдутї, з червоним шнурочком замісць краватки, задумав ся, дивлячись в одну точку, і коли співаки голосно скрикнули, він поспішно хрестив ся. Душа його була розчулена, хотїло ся плакати. Ся церква була йому знайома від самого дитинства: колись небіжка мати приносила його сюди причащати, колись співав він на крилосї з хлопцями; він памятає кождий кутик, кождий образ. Ось його вінчають, треба женитись задля порядку, але він вже не думав про те, цїлком забув про весілє. Слези не давали дивитись на образи, давило під серцем; він молив ся й просив Бога, аби нещастя, неминучі, що готові вже нинї-завтра впасти на нього, обминули його якось так, як чорні хмари в посуху обминають село, не давши анї краплї дощу. І тільки гріхів назбирало ся з минулого, тільки гріхів, таке все безвихідне, трудне до направи, що навіть якось нїяково просити, аби Бог простив. Але він таки просив і навіть захлипав голосно, але нїхто не звернув на те уваги, бо всї думали, що він на підпитку.

Залунав діточий плач:

— Мамко люба, винеси мене відси, зазуленько!

— Тихо там! — скрикнув сьвященик.

Коли вертали з церкви, то слїдом бігли люди; коло крамницї, коло воріт і на подвірю під вікнами також була глота. Прийшли баби „величати". Ледви тільки молоді переступили поріг, як скрикнули голосно з цїлої сили співаки, що вже стояли в сїнях зі своїми нотами, заграла музика, наумисне спроваджена з міста. Вже подавали шипуче доньске***) в високих килїшках, і майстер-тесля Єлізаров, високий, худий дїд з такими густими бровами, що ледви було видно очи, говорив, звертаючись до молодих:

— Анїсім і ти, дитино, любіть одно одне, жийте по божому, і Пречиста не покине вас. — Він припав до плеча старому й захлипав. — Григорій Петров, заплачмо, заплачмо з радости! — промовив він тонесеньким голосочком, і зараз раптом зареготав ся і говорив далї голосно, басом; — Хо-хо-хо! І ся невістка у тебе добра! Все, значить, у неї на місци, все гладенько, не туркне, вся механїзма в порядку, шрубок богато.

Він був разом з Єгорієвського повіту, але від молоду робив в Уклєєві на фабриках і в повітї і привик тут. Його давно вже знали старим, таким ось худим і довгим, і давно вже називали його „Костилем"†). Може бути, що з того, що він більше ніж сорок лїт займав ся фабриках тільки направками, — він про кождого чоловіка і кожду річ судив тільки з боку тривкости: чи не треба, мовляв, направки. І заки сїв за стіл, він спрббував кілька крісел, чи міцні, і рибу також помацав.

Після шипучого всї почали сїдати за стіл. Гостї говорили суваючи кріслами. В сїнях співали співаки, грала музика і рівночасно на подвірю баби „величали" всї одним голосом — і була якась страшна, дика мішанина звуків, від котрої крутила ся голова.

Костиль крутив ся на кріслї й штовхав сусїдів ліктями, перешкаджав говорити і то плакав, то сьміяв ся.

Дітоньки, дітоньки, дітоньки... — муркотїв він скоренько: — Аксінонько матїнко, Варваронько, жиймо всї в спокою і згодї, сокирки мої дорогі... Він мало пив і тепер упив ся одною чаркою англїйської гіркої. Ся обридлива гірка зроблена не знати з чого, одурманила всїх, хто пив її, наче скрутила. Язики почали плутатись.

Було тут духовенство, писарі з фабрик з жінками, крамарі й шинкарі з инших сїл. Волостний старшина й волостний писар, що служили разом вже чотирнайцять лїт і за цїлий той час не підписали анї одного урядового паперу, і не пустили з волостної управи анї одного чоловіка, не обманувши й не скривдивши його, сидїли тепер поруч, оба грубі, товсті і здавало ся, що вони вже до тої міри пересякли неправдою, що навіть шкіра на лици у них була якась особлившa, злодійська. Жінка писаря, заморена, зизоока, привела з собою всїх своїх дїтий і, наче грабежна птаха, зиркала на тарілки й хватала все, що під руку попало, і ховала собі й дїтям по кишенях.

Ліпа сидїла скамінїла, все з тим виразом на лици, що в церкві. Анїсім від тої хвилї, коли познайомив ся з нею, анї одним словом не обміняв ся з нею так, що дотепер не знав, який у неї голос; і тепер, сидячи поруч з нею, він все мовчав і пив англїйську гірку, а коли охмілїв, то промовив, звертаючись до тїтки, що сидїла напроти:

— Я маю приятеля, на назвиско Самородова. Специяльний чоловік. Почетний особистий горожанин і може розмовляти. Але я його, тїточко, наскрізь виджу, і він се знає. Будьте ласкаві випити зі мною, тїточко, за здоровлє Самородова. Варвара ходила довкола стола, частуючи гостий, змучена, розсїяна, і очевидно була вдоволена, що так богато страв і все таке достатнє, — нїхто тепер не осудить. Зайшло сонце, а обід ще не скінчив ся; вже не памятали, що їдять, що пють, не можна було розчути, що говорять, і тільки зрідка, коли затихала музика, було виразно чути, як на дворі кричала якась баба:

— Напились крови нашої, іроди, лиха година на вас!

Вечером були танцї при музицї. Приїхали Хримін Молодші зі своїм вином, і один з них, коли танцювали кадрилю, тримав в обох руках по фляшцї, а в губах чарку, і се всїх сьмішило. Серед кадрилї пускались нераз в присюди; зелена Аксінія тільки мигала, і від її трену дув вітер. Хтось наздоптав їй на фальбану в долинї, і Костиль крикнув:

— Ей, в долинї листву обірвали! Дітоньки!

Аксінія мала сиві наївні очи, що зрідка мигали, а на лици був все наївний усьміх. І в тих очах, що не мигали, і в маленькій головї на довгій шиї, і в її стрункости було щось змийоватого; зелена з жовтим передом, з усьміхом, вона дивилась, як дивить ся весною з молодого жита гадюка на тих, що попри неї переходять, витягнена з піднесеною головою. Хриміни поводились з нею свобідно, і було дуже замітно, що зі старшим з них вона давно вже була в близких зносинах. А глухий не знав нічого, не дивив ся на неї; він сидїв, заложивши ногу на ногу, і їв оріхи і розкусував їх так голосно, що, здавало ся, стріляв з пістолета.

Аж ось і сам старий Цибукін вийшов на середину й махнув хусткою, даючи знак, що й він також хоче танцювати російської, і по цїлім домі на подвірю і в гуртї поніс ся голос признаня:

— Сам вийшов! Сам!

Танцювала Варвара, а старий тільки помахував хустиною і перебирав обцасами, але тоті, що там на подвірю, напираючи один на другого, заглядали до вікон, були очаровані і на мінуту вибачили йому все — і його богатство і кривди.

— Зух Григорій Петров! — говорено в гуртї. — Так, гарно! Видно, ще можеш трудитись! Ха-ха!

Все те скінчилось пізно, коло другої години в ночи. Анїсім заточуючись, обходив на прощанє співаків і музикантів і давав кождому по новій піврублївцї. І старий, не колишучись, а якось ступаючи на одну ногу проводжав гостий і говорив кождому:

— Весілє коштувало два тисячі.

Коли розходили ся, то шикалївському шинкареви хтось заміняв добру бекешу на стару, і Анїсім нараз розлостив ся й почав кричати:

— Чекай. Я зараз найду! Я знаю, хто то вкрав! Чекай! Він вибіг на улицю, пігнав за кимось; його зловили, повели попід руки до дому й втрутили пяного, червоного з гніву, мокрого, в кімнату, де тїтка вже роздягала Ліпу, і замкнули.

(Дальше буде).

*) Релїгійна секта.

**) Гривенник = 10 копійок.

***) Вино подібне до шампанського.

†) Костиль — палиця, якою підпирають ся кульві, куля.